

Referanser:

Arkivsak: 23/01066-3

Dåp og nattverd utenfor hovedgudstjenesten

Sammendrag

I forlengelsen av gudstjenestereformen er det behov for å justere enkelte mindre ordninger, slik at disse samsvarer med hovedgudstjenestens ordlyd og teologi.

Ordninger og bønner for dåp og nattverd utenfor hovedgudstjenesten har ikke vært en del av arbeidet med gudstjenestereformen. Ordningen for nøddåp og nattverd på institusjon er verken oppdatert i tråd med bibeloversettelsen fra 2011 eller prinsippene som lå til grunn da Kirkemøtet i 2017 og 2019 vedtok dåpsliturgi og ordning for hovedgudstjenesten. Det er også behov for en oppdatering av ordningene for nøddåp og "Nattverd hos en syk».

Ved nattverd utenom høymessen og på institusjon, kan en i dag anvende ordningene i gudstjenesteboken fra 1992 eller nattverdbønnene fra hovedgudstjenesten. Disse ordningene er ikke særlig fleksible til bruk på kveldsmesser, morgenbønner med nattverd, nattverdgudstjeneste på leir og festival eller nattverd på institusjon. Det er ikke nødvendig med en fullstendig ordning for disse ulike situasjonene, men noen få og fleksible nattverdbønner utarbeidet i tråd med prinsippene for nattverdbønnene i hovedgudstjenesten.

Det er de senere år uttrykt behov for en kort ordning for enkle dåps- og konfirmasjonsseremonier. Det anbefales at dette ses i sammenheng med en gjennomgang av ordningene for nøddåp og nattverd utenfor hovedgudstjenesten.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet ber Nemnd for gudstjenesteliv utarbeide forslag til oppdatert ordning for nøddåp og stadfestelse av nøddåp, og ber også NFG vurdere om andre ord enn «nøddåp» bør betegne den aktuelle dåpshandlingen.
2. Kirkerådet ber Nemnd for gudstjenesteliv utarbeide forslag til korte ordninger for dåp og konfirmasjon.
3. Kirkerådet ber Nemnd for gudstjenesteliv utarbeide forslag til oppdatert ordning for soknebud.

4. Kirkerådet ber Nemnd for gudstjenesteliv om å utarbeide forslag til nattverdbønner til bruk utenfor hovedgudstjenester. Forslaget bør inkludere nattverdbønner som er egnet til bruk ved kveldsmesser, på institusjon og leir.
5. I tråd med regler for saksbehandling i liturgisaker, behandles sakene etter reglens kapittel 3. Dette forutsetter Bispemøtets tilslutning.

Saksorientering

Bakgrunn

I forlengelsen av gudstjenestereformen er det behov for å justere enkelte mindre ordninger, slik at disse samsvarer med hovedgudstjenestens ordlyd og teologi.

Ordninger og bønner for dåp og nattverd utenfor hovedgudstjenesten har ikke vært en del av arbeidet med gudstjenestereformen. Ordningen for nøddåp og nattverd på institusjon er verken oppdatert i tråd med bibeloversettelsen fra 2011 eller prinsippene som lå til grunn da Kirkemøtet i 2017 og 2019 vedtok dåpsliturgi og ordning for hovedgudstjenesten.

Dåp utenfor hovedgudstjenesten

Ordningene for nøddåp og stadfestelse av nøddåp ble sist oppdatert i 1991 (KM 16/91). Ordningen for dåp i egen gudstjeneste ble vedtatt av Kirkemøtet i 2017 (KM 05/17).

Nøddåp

Det er tre vedtatte ordninger knyttet til nøddåp. Det er «Ordning for Nøddåp», «Kort ordning for nøddåp» og «Stadfestelse av nøddåp».

Alle disse tre ordningene bør oppdateres i tråd med ordningen for dåp, slik den ble vedtatt av Kirkemøtet i 2017 (KM 05/17) og ordning for hovedgudstjenesten (KM 05/19).

I forbindelse med oppdateringene av ordningene for nøddåp kan det også være hensiktsmessig å vurdere navnet på liturgiene.

Kort ordning for dåp og konfirmasjon

Ordningen for dåp i egen gudstjeneste tar utgangspunkt i at det feires en egen dåpsgudstjeneste. Dette er kjent praksis f.eks. i menigheter med mange dåpsbarn.

Gjennom flere tiår er det blitt stadig vanligere med dåp av konfirmanter. Noen konfirmanter blir døpt som en del av hovedgudstjenesten, andre i egne dåpsgudstjenester. De fleste konfirmantdåp er på denne måten lett å gjennomføre innenfor kirkens vedtatte ordninger. Samtidig erfarer prester og kateketer at en del konfirmanter ikke ønsker å bli døpt sammen med mange andre konfirmanter i egen dåpsgudstjeneste eller hovedgudstjeneste. Enkelte steder gjennomføres det derfor konfirmantdåp i etterkant av menighetens hovedgudstjenester. Dette gjelder også for noen eldre barn og voksne og kan være begrunnet i psykososiale utfordringer, men trenger ikke være det. I disse tilfellene er det ikke alltid ressurser eller ønske om en full dåpsgudstjeneste, men en enkel dåpsseremoni.

I noen samiske miljøer er det vanlig at nyfødte barn får en enkel dåpsseremoni hjemme, før de kommer til kirken for en stadfesting av dåpen når de er blitt eldre (jf. KM 06/23, komiteens merknad 4).

Under koronapandemien ble det avholdt flere dåpsgudstjenester som skulle være korte og enkle. I den spesielle situasjonen utarbeidet flere prester en enklere liturgi for korte dåpsgudstjenester.

I forbindelse med konfirmasjon er det også noen ganger behov for en enkel konfirmasjonsseremoni. Dette kan, som nevnt, handle om psykososiale utfordringer, men også om praktiske ting som flytting til utlandet eller somatisk sykdom.

Nemnd for gudstjenesteliv drøftet temaet på sitt møte i mai 2022 (NFG 05/22), og det anbefales å sette i gang et arbeid med slike forkortede ordninger.

Nattverd utenfor hovedgudstjenesten

Ordningene for nattverd utenom høymessen og nattverd på institusjon (både felles nattverd og hos en syk) er sist oppdatert før 1990.

Ved nattverd utenom høymessen og på institusjon, kan en i dag anvende ordningene i gudstjenesteboken fra 1992 eller nattverdbønnene fra hovedgudstjenesten. Dette gjelder både kveldsmesser, morgenbønner med nattverd, nattverdgudstjeneste på leir og festival, felles nattverd på institusjon og sognebud. Verken ordningene fra 1992 eller hovedgudstjenestens nattverdbønner er særlig fleksible i disse situasjonene. Det er derfor ønskelig at det, i tråd med prinsippene fra Kirkemøtets vedtak i 2019, utarbeides noen enkle ordninger for dette.

I krisesituasjoner, som nattverd hos en syk, er det tjenlig med en ferdig ordning. Til kveldsmesser, nattverdgudstjenester på leir og festival, samt nattverd på institusjon vil det være tilstrekkelig med to til tre nattverdbønner å velge mellom.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Det anbefales at nye ordninger gjøres tilgjengelig digitalt. Det betyr at de publiseres på kirken.no/liturgi og i kirkens egne system for liturgiske ordninger. Det er også avgjørende at alle bispedømmeråd og biskoper informerer sine prester direkte når ordningene er publisert. Dette vil kreve noe administrasjon, men ha få andre økonomiske konsekvenser.

Dersom det på et senere tidspunkt vedtas å trykke opp en Del II til gudstjenesteboken, anbefales det at ordningene omtalt i denne saken inkluderes der.